

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 1/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 20 § i inkomstskattelagen

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 5 februari 2009 en proposition med förslag till lag om ändring av 20 § i inkomstskattelagen (RP 220/2008 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande om ärendet till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Jari Salokoski, finansministeriet
- verkställande direktör Esa Tommila och ekonomidirektör Heikki Anttila, Ekokem Oy Ab
- verkställande direktör, CGR Harri Pärssinen, Ernst & Young Oy
- professor Mikael Hidén
- juris doktor, docent Pekka Lämsineva
- professor Kaarlo Tuori
- professor Veli-Pekka Viljanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att inkomstskattelagen ändras så att inkomstskattefriheten för Ekokem Oy Ab slopas. Dessutom föreslås bestämmelser om hur den i beskattningen oavskrivna anskaffningsutgiften för bolagets anläggningstillgångar ska fastställas när bolaget blir inkomstskattskyldigt.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. Den föreslås bli tillämpad första gången vid beskattningen för skatteåret 2008.

Propositionen innehåller inga motiv om lagstiftningsordningen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med regeringens proposition är att Ekokem Oy Ab inte längre ska vara befriat från inkomstskatt. Detta sker genom att bolaget utgår från förteckningen i 20 § i inkomstskattelagen över samfund som är befriade från inkomstskatt.

Ekokem har varit upptaget på den förteckningen sedan 1983. Det är meningen att befrielsen ska gälla retroaktivt från och med skatteåret 2008.

Ekokem Oy Ab är moderbolag i en koncern av bolag inom sektorn för farligt avfall. Dess dotterbolag är redan nu s.k. samfund som betalar in-

komstskatt. Av bolaget ägs ca 34 procent av staten och ca 32 procent av Finlands Kommunförbund och Huvudstadsregionens samarbetsdelegation SAD. Återstående 34 procent ägs av bl.a. företag.

Lagförslaget har konstitutionell relevans, eftersom Ekokem föreslås bli skyldigt att betala skatt retroaktivt. Enligt 81 § 1 mom. i grundlagen utfärdas bestämmelser om statsskatt genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek och om de skattskyldigas rättsskydd. Grundlagen innehåller inget generellt förbud mot retroaktiv skattelagstiftning. Däremot anser utskottet att man utifrån allmänna rättsprinciper, såsom kraven på förutsebarhet och skälighet, kan formulera en utgångspunkt att skattelagstiftning med retroaktiv verkan ska undvikas. Oavsett detta kan sådana särdrag vara kopplade till enskilda fall att det inte är direkt konstitutionsstridigt att anta retroaktiv skattelagstiftning.

Det går inte att jämföra retroaktiv skattelagstiftning med exempelvis retroaktiv reglering av avtalsförhållanden mellan privatpersoner. Ändå innefattar också skattelagarna ett berättigande att förlita sig på att den lagstiftning som gäller väsentliga rättigheter och skyldigheter i fråga om skattskyldigheten är så pass konstant att frågor av denna typ inte kan regleras på ett sätt som orimligt skulle försvaga den skattskyldiges rättsliga ställning (jfr t.ex. GrUU 39/2006 rd, s. 2/I, och GrUU 56/2005 rd, s. 2/I). Ekonomiska aktörer har enligt utskottet rätt att förvänta sig sådan

förutsebarhet i skattelagstiftningen att de i förväg i rimlig utsträckning kan uppskatta hur denna lagstiftning påverkar planeringen av verksamheten.

Den aktuella situationen är speciell på många sätt. För det första har bolaget självt aktivt arbetat för att avskaffa skattefriheten. För det andra har bolaget vidtagit åtgärder inför skattskyldigheten bland annat genom att ändra bolagsordningen 2007. För det tredje har flera andra företag uppenbarat sig på samma marknad efter det att bolaget bildades. Därmed har det skett en väsentlig förändring av den samhälleliga acceptabilitet som ursprungligen var kopplad till verksamhetens allmännyttiga karaktär. Utskottet beaktar dessa argument och anser att det i detta läge inte finns några konstitutionella hinder för att retroaktivt slopa bolagets befrielse från inkomstskatt.

Grundlagsutskottet har noterat att Ekokem enligt uppgift redan i september 2007 kontaktade finansministeriet i syfte att ta initiativ till att slopa skattefriheten. Därför pekar utskottet med eftertryck på att det inte är förenligt med god lagstiftningssed att en proposition som avses bli tillämplig retroaktivt lämnas så sent som i december 2008.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anser

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 18 mars 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Tuomo Hänninen /cent
Ulla Karvo /saml
Esko Kiviranta /cent
Elisabeth Naucclér /sv
Ville Niinistö /gröna
Mikaela Nylander /sv

Tuula Peltonen /sd
Veijo Puhjo /vänst
Tapani Tölli /cent
Tuulikki Ukkola /saml
Ilkka Viljanen /saml
Antti Vuolanne /sd
ers. Johannes Koskinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.